

Nr 48

Kungl. Maj:ts proposition angående vissa merkostnader för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet m. m.; given Stockholms slott den 17 januari 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att av riksdagen tidigare beslutade arbeten med uppförande av nybyggnad för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet, utvidgning och ombyggnad av laboratoriets diskavdelning m. m. samt uppförande av ny panncentral jämte destruktionsanläggning vid laboratoriet må fullföljas, oaktat kostnaderna nu beräknas till 9 600 000 kronor, motsvarande en kostnadsökning i förhållande till vad tidigare beräknats med 3 675 000 kronor.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
17 januari 1958.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, fråga om vissa merkostnader för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet m. m. samt anför därvid följande.

Inledning

I propositionen nr 128/1954 framlades förslag till uppförande vid statens bakteriologiska laboratorium av en för laboratoriets virusavdelning och karolinska institutets virusinstitution gemensam nybyggnad med tillhörande djurhus. Kostnaderna för nybyggnaden hade av byggnadsstyrelsen enligt prisläget den 1 juli 1952 beräknats till 3 750 000 kronor, varav belöpte på virusavdelningen 1 800 000 kronor, på virusinstitutionen 680 000 kronor samt på gemensamma utrymmen 1 270 000 kronor. Härtill kom kostnaden för viss fast inredning m. m., omkring 175 000 kronor. De totala byggnadskostnaderna beräknades sålunda till 3 925 000 kronor. I enlighet med vad i propositionen föreslagits anvisade riksdagen för budgetåret 1954/55 under investeringsanslaget till Nybyggnad för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet m. m. för uppgörande av huvudritningar och andra förberedande arbeten samt för påbörjande av byggnadsarbetena 130 000 resp. 500 000 kronor eller sålunda tillhoppa 630 000 kronor.

För budgetåren 1955/56, 1956/57 och 1957/58 har för byggnadsarbetenas fullföljande och slutförande under samma rubrik anvisats resp. 1 500 000, 500 000 och 1 295 000 kronor. Hela det för byggnadsföretaget ursprungligen beräknade beloppet har sålunda anvisats.

På grund av i 1956 och 1957 års statsverkspropositioner framförda förslag har vidare under förutberörda anslag anvisats (900 000 + 325 000) 1 225 000 kronor till vissa ytterligare arbeten vid bakteriologiska laboratoriet, nämligen i huvudsak utvidgning och ombyggnad av diskavdelningen, uppfö-

rande av ny panncentral jämte destruktionsugn samt anordnande av omklädningsrum för personalen. Dessa kostnader har beräknats efter prisläget den 1 juli 1955.

I skrivelse den 19 november 1957 har byggnadsstyrelsen anmält, att ett tilläggsanslag av 3 675 000 kronor erfordras för de ifrågakvarande byggnadsarbetena.

Över byggnadsstyrelsens skrivelse har statens sakrevision avgivit utlåtande den 7 december 1957.

Byggnadsstyrelsens skrivelse

Byggnadsstyrelsen erinrar om att styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1956 angående fortsatt anslag till nybyggnad för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet m. m. anmälde, att det på grund av de speciella krav på installationer, ventilationsanläggningar och säkerhetsanordningar, som föreläge beträffande virusbyggnaden och vilka delvis vore av tidigare icke prövad art, icke vore möjligt att på basis av de då tillgängliga handlingarna bedöma, huruvida byggnaden skulle kunna genomföras inom den tidigare beräknade kostnadsramen. Styrelsen framhöll, att ett säkert bedömande härutinnan kunde göras först sedan entreprenadanbud inskaffats.

Till virusbyggnad med djurhus samt diskbyggnad, panncentral och avloppsledning har hittills anvisats sammanlagt 5 150 000 kronor. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1957 angående investeringsanslaget till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten har byggnadsstyrelsen anmält, att merkostnaden för arbetena till följd av den allmänna stegring i arbetslöner och material, som inträffat under tiden efter kostnadsberäkningarna fram till sommaren 1957, kunde beräknas till sammanlagt 810 000 kronor. Tillgängliga medel uppgår således till (5 150 000 + 810 000) 5 960 000 kronor, varifrån emellertid enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 april 1957 skall avgå 35 000 kronor, utgörande vissa experimentkostnader i samband med uppförande av en barack för polioympämne.

För byggnadsföretagets genomförande kan således f. n. disponeras (5 960 000 — 35 000) 5 925 000 kronor. Inkomna entreprenadanbud på såväl byggnadsarbete som samtliga installationsarbeten, grundade på numera färdiga byggnadshandlingar, ger vid handen, att totalkostnaden kommer att uppgå till lägst 9 600 000 kronor. På grund av beloppets storlek har styrelsen låtit även sina egenregiavdelningar på grundval av entreprenadhandlingarna bedöma kostnaderna för att utröna, huruvida det skulle vara möjligt att utföra anläggningen till lägre kostnad i egen regi. Detta har visat sig icke vara fallet.

I samråd med bakteriologiska laboratoriet har byggnadsstyrelsen såväl

under projekteringstiden som efter det anbudet inkommit sökt tillvarataga olika möjligheter till besparingar i anläggningskostnaderna, men på grund av de utomordentligt höga krav som måste ställas på ifrågavarande byggnad vågar styrelsen icke räkna med en lägre kostnad än den nämnda. Detta innebär, att ett tilläggsanslag av (9 600 000 — 5 925 000) 3 675 000 kronor erfordras, om anläggningen skall fullföljas i hittills beslutad omfattning.

I detta sammanhang framhåller byggnadsstyrelsen dessutom, att en economizeranläggning i anslutning till destruktionsugnarna bör utföras. Nu föreliggande program beträffande panncentralen har av denna anledning utformats med tanke på en senare installation av en dylik anläggning. Mängden av infekterat material, som måste brännas har ökat starkt de senaste åren, varför styrelsen efter företagen utredning funnit det lönsamt att tillvarataga den värme, som rökgaserna från destruktionsugnarna avger. Economizeranläggningen avses att utföras först sedan destruktionsugnarna tagits i bruk och för economizerkonstruktionen erforderliga mätningar av rökgastemperatur och dylikt kunnat utföras. På grund härav kan kostnaderna för anläggningen icke nu preciseras, men styrelsen avser att senare inkomma med uppgift om dessa.

Då byggnadsarbetena ännu icke påbörjats i annan utsträckning än i vad avser vissa förberedande sprängningsarbeten och man för denna komplicerade anläggning måste räkna med en byggnadstid av cirka 2 $\frac{1}{2}$ år, kan med anvisande av tilläggsanslag anstå till budgetåret 1959/60. Styrelsen har därför för avsikt att hösten 1958 göra hemställan om erforderligt tilläggsanslag.

Då det är av stor vikt att anläggningen, vars påbörjande på grund av olika orsaker redan blivit starkt försenat, snarast kan påbörjas, hemställer byggnadsstyrelsen om bemyndigande att trots här anmälda förhållanden utlägga beställningar på entreprenaderna och påbörja arbetet.

Yttrande

Statens sakrevision, som införskaffat vissa uppgifter från byggnadsstyrelsen och från den arkitekt, som svarat för projekteringen av byggnaderna, anför.

Vad först angår storleken av det nu föreliggande projektet i förhållande till de ursprungliga planerna (1952 års program) har arkitekten upplyst, att den sammanlagda ytan av tjänsterum, laboratorier, djurrum och andra i verksamheten direkt använda lokaler i laboratoriebyggnaden och djurhuset ökat med cirka 20 m², vilken ökning kan anses hänförlig till förrådslokaler i laboratoriebyggnadens källarvåning. Däremot har de båda byggnadernas sammanlagda bruttovolym ökat från 13 280 till 15 860 m³ utgörande slutresultatet av de ändringar i 1952 års program, som framgår av följande uppställning:

I. Laboratoriebyggnaden		Volym m ³
Bruttovolym enligt 1952 års program.....		10 820
Ökningar:		
Ventilationsmaskinrum.....	+	380
Ökade väggjocklekar för att få större slitsar för ledningar.....	+	285
Källarutrymmen (maskinrum, skyddsrum, trapphus neddraget, förråd).....	+	860
Minskningar:		
Sluten avdelning överförd till djurhuset.....	—	790
	Bruttovolym 1957	11 555
II. Djurhus		
Bruttovolym enligt 1952 års program.....		2 460
Ökningar:		
Sluten avdelning överförd från laboratoriebyggnaden.....	+	790
Ventilationsmaskinrum.....	+	170
Anordningar för avdödning av avloppsvatten.....	+	475
Ändrad taklutning för att få plats för ventilationstrummor och ändrad höjd på golvplan för att möjliggöra vagntransporter.....	+	410
	Bruttovolym 1957	4 305

I laboratoriebyggnaden har tillkommit särskilda ventilationsmaskinrum, när denna lösning befunnits fördelaktigare än en från början förutsatt central placering av hela fläktutrustningen på vinden. Ökningen av väggjocklekarna har ansetts nödvändig bl. a. för att undvika ledningsdragning genom mellanväggar och den därmed förbundna risken av läckor mellan intill varandra liggande rum. Att vissa källarutrymmen redovisas som ökning beror delvis på att dessa lokaler visserligen förutsattes år 1952 men icke angivits å 1952 års ritningar. Efter framställning från vederbörande brandskyddsmyndighet har byggnadens båda trapphus måst dragas ned i källaren får att få två utgångar från denna. År 1952 ingick i laboratoriebyggnaden en från de övriga lokalerna i byggnaden skild, s. k. sluten avdelning för särskilt farliga virusarbeten, som kräver speciella skyddsåtgärder till förhindrande av spridning av smitta till omgivningen och personalen. Denna avdelning har överförts till djurhuset, emedan det visade sig ogenomförbart att inom laboratoriebyggnaden tillgodose säkerhetskraven.

Anledningarna till ökningen av djurhusets volym framgår av tabblån. År 1952 förutsattes, att avloppsvattnet från laboratoriebyggnaden och djurhuset skulle tillföras Solna stads avloppsnät utan föregående avdödning, sedan vattnet från en punkt under byggnaderna pumpats upp tillräckligt högt för att få fallhöjd till avloppsnätet. Medicinalstyrelsen och stadens hälsovårdsnämnd har emellertid sedermera av säkerhetsskäl påfordrat, att avloppsvattnet skall avdödas före utsläppandet, och motsatt sig förslaget att använda pumpning. Detta har medfört, att bassänger och andra anordningar för avdödning av vattnet måst placeras under djurhuset och att avloppsledning måst sprängas ned till tillräckligt djup för att erhalla självfall till avloppsnätet.

Enligt uppgift från arkitekten innebär de nu föreliggande planerna i fråga om diskbyggnaden och panncentralen till- eller ombyggnad av sammanlagt mer än 4 000 m³ byggnadsvolym i stället för en i 1952 års program beräknad utvidgning av diskbyggnaden med 770 m³ och vissa ändringar i panncentralen. Beträffande de utökningar programmet undergått

i dessa delar hänvisas till vad chefen för inrikesdepartementet härutinnan anfört i 1956 års statsverksproposition (bil. 32, p. 1).

Till komplettering av det anförda har sakrevisionen från byggnadsstyrelsen införskaffat vissa uppgifter bl. a. angående merkostnadernas fördelning på byggnadsprojektets olika avsnitt. En sammanställning av de medel, som av styrelsen ansetts tillgängliga för respektive avsnitt, samt motsvarande kostnader enligt entreprenadanbudena visar följande:

	Tillgängliga medel kr	Entreprenad- anbud kr	Merkostnad	
			kr	%
Laboratoriebyggnad.....	3 415 000	4 129 000	714 000	21
Djurhus.....	752 000	2 156 000	1 404 000	187
Diskbyggnad.....	902 000	1 472 000	570 000	63
Panncentral.....	681 000	985 000	304 000	45
Yttre arbeten.....	175 000	858 000	683 000	390
Summa	5 925 000	9 600 000	3 675 000	62
Laboratoriebyggnad och djurhus tillsammans.....	4 167 000	6 285 000	2 118 000	51

Vidare har från byggnadsstyrelsen lämnats följande uppgifter om dels de tidigare beräknade kostnaderna per m³, omräknade till 1957 års priser, och dels motsvarande värden enligt de nu aktuella entreprenadanbudena å laboratoriebyggnaden och djurhuset samt för den nyligen färdiga bakteriologiska institutionen vid karolinska institutet.

Entreprenad avseende	Laboratorie- byggnaden		Djurhuset		Karolin- ska inst:s bakt. inst. kr
	Beräknat kr	Entre- prenad kr	Beräknat kr	Entre- prenad kr	
Byggnadsarbeten (inkl. administra- tion).....	216	213	175	235	207
Värme-, ventilations- och sanitets- installationer.....	88	113	75	157	73
Elektriska installationer.....	18	21	21	39	26
Totalt	322	347	271	431	306

Från byggnadsstyrelsens sida har i anslutning härtill framhållits, att styrelsens tidigare beräkningar grundats på erfarenheterna från andra laboratoriebyggnader och att omräkningen till 1957 års priser av de beräknade kubikmeterpriserna visade att dessa t. ex. låge över de verkliga kostnaderna för karolinska institutets bakteriologiska institution, samt därför, såvitt då kunde bedömas, hade tilltagits med erforderliga säkerhetsmarginaler. Vidare har framhållits, att kostnaderna för värme, ventilation och sanitet för laboratoriebyggnaden och djurhuset överstiger halva kostnaderna för de egentliga byggnadsarbetena och administration, medan de normalt icke brukar överstiga en tredjedel och vid bakteriologiska institutionen uppgått till cirka 35 procent av dessa kostnader.

Såvitt framgått vid den utredning, som sakrevisionen kunnat verkställa,

kan anledningen till fördyringen av byggnadsprogrammets olika avsnitt i huvudsak anges på följande sätt.

Laboratoriebyggnaden och djurhuset. Som allmänna orsaker till att dessa byggnader ställer sig relativt dyrbara har anförts de höga krav, som av säkerhetsskäl ställts på att väggar och golv skall utföras på sådant sätt, att sprickor och andra läckor mellan olika lokaler i möjligaste mån undgås, och de likaledes av säkerhetshänsyn betingade anspråken på slussar för personal och materiel. Självfallet har de vidlyftiga och i förhållande till vad som från början beräknats väsentligt utökade ventilationsanläggningarna i båda byggnaderna medfört betydande fördyringar. Det har emellertid framhållits, att de av ventilationskraven motiverade byggnadsåtgärderna i laboratoriebyggnaden kunnat göras mindre omfattande än i vissa utländska motsvarigheter. Den särskilt påfallande fördyringen av djurhuset beror främst på att den slutna avdelningen förlagts dit, vilket medfört en sänkning av kostnaderna för laboratoriebyggnaden, men också på de för avloppsvattnets avdödning erforderliga anordningarna. Det är icke möjligt att närmare utreda hur stor denna fördyring är, men med utgångspunkt från att djurhuset utan nu berörda utvidgningar icke skulle ställt sig dyrare per m³ än laboratoriebyggnaden, kommer man till att den därav föranledda fördyringen skulle uppgå till omkring 1 milj. kronor. I fråga om **d i s k b y g g n a d e n o c h p a n n c e n t r a l e n** innebär programmet till- och ombyggnadsarbeten, vilka — enligt vad som framhållits från byggnadsstyrelsens sida — är svårare att tillförlitligt kostnadsberäkna än nybyggnadsarbeten. Den proportionsvis mycket kraftiga stegringen av kostnaderna för **y t t r e a r b e t e n** har till största delen fallit på det i det föregående berörda och numera utförda arbetet med dragning av avloppsledning. Detta arbete har på grund av besvärliga jordförhållanden och det stora djupet blivit mycket dyrbart.

Det torde kunna sägas, att såväl laboratoriebyggnaden som djurhuset till följd av de i anledning av forskningens framsteg på området successivt skärpta säkerhetskraven kommit att framstå såsom en ny byggnadstyp av betydligt kostsammare slag än vad man tidigare haft erfarenhet av. I anledning av vad som förekommit nödgas sakrevisionen, som icke ansett sig kunna ingå på frågan huruvida de redovisade fördyringarna av byggnads-kostnaderna är i sin helhet ofrånkomliga, med skärpa understryka vikten av att medel för stalliga byggnadsföretag icke äskas, förrän projekteringen hunnit så långt, att kostnaderna kan beräknas på ett betryggande sätt.

Departementschefen

Frågan om uppförande av en ny byggnad för virusavdelning vid bakteriologiska laboratoriet har varit aktuell ända sedan år 1946. Det förslag till frågans lösning, som framlagts i propositionen nr 128/1954 och godkänts av 1954 års riksdag, innebär, att en gemensam byggnad för laboratoriets virusavdelning och karolinska institutets virusinstitution jämte därtill hörande djurhus skall uppföras på laboratoriets område. Kostnaderna för byggnadsarbetena beräknades efter prisläget den 1 juli 1952 till sammanlagt 3 925 000 kronor. Detta belopp har sedermera anvisats för byggnadsprojektets genomförande.

I samband med förslaget till ny virusbyggnad planerades ursprungligen vissa utvidgningar av laboratoriets diskavdelning och panncentral. Sedan det på grund av den starkt ökade verksamheten vid laboratoriet visat sig, att dessa utvidgningar skulle bli otillräckliga, har av 1956 års riksdag mera genomgripande byggnadsåtgärder för dessa ändamål beslutats. Merkostnaden för dessa arbeten, avseende bl. a. ombyggnad av diskavdelningen, påbörjande av ny panncentral jämte destruktionsugn samt anordnande av omklädningsrum för personalen, beräknades till 1 225 000 kronor, vilket belopp numera anvisats.

På grund av en av byggnadsstyrelsen gjord framställning har i årets statsverksproposition (bil. 27, p. 12) under investeringsanslaget till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten beräknats tillhopa 810 000 kronor för täckande av merkostnader för de ifrågavarande arbetena till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna.

Efter frånräkning av ett belopp av 35 000 kronor, som av de anvisade medlen fått disponeras för visst särskilt ändamål, står således (3 925 000 + 1 225 000 + 810 000 — 35 000) 5 925 000 kronor till förfogande för de här avsedda arbetena. Själva byggnadsarbetet har i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till den nu aktualiserade kostnadsfrågan icke påbörjats, men vissa grundarbeten och dragning av avloppsledningar har utförts.

Sedan entreprenadanbud inkommit, grundade på numera färdiga byggnadshandlingar, har byggnadsstyrelsen anmält, att totalkostnaden för byggnadsföretaget kommer att uppgå till lägst 9 600 000 kronor, varför ett tilläggsanslag av 3 675 000 kronor erfordras, om arbetena skall kunna fullföljas i hittills beslutad omfattning. Denna betydande kostnadsökning har förklarats i första hand sammanhånga med de synnerligen omfattande säkerhetsanordningar, som under planläggningsarbetets gång befunnits nödvändiga med hänsyn till de speciella smittriskerna i virologiskt arbete.

Enligt vad statens sakrevision upplyst har bruttovolymen av virusbyggnaden och djurhuset i förhållande till det ursprungliga förslaget ökats med 2 580 m³ eller inemot 20 procent. Härav avses 960 m³ för ökade utrymmen för ventilationsmaskineri och ventilationstrummor m. m., 285 m³ för ökade väggjocklekar i syfte att undvika läckor vid dragningen av ledningar samt 475 m³ för anordningar för avdödning av avloppsvatten i enlighet med av hälsovårdsmyndigheterna numera ställda krav. Återstående volymökning om 860 m³ sammanhänger med att ur brandskyddssynpunkt påfordrats neddragning av trapphus i källaren samt att vissa källarutrymmen förutsetts men icke angivits å tidigare ritningar. Vidare har en sluten avdelning för särskilt farliga virusarbeten, som enligt det ursprungliga förslaget förlagts till virusbyggnaden, med oförändrad volym nu av säkerhetsskäl överflyttats till djurhuset.

Vid 1954 års riksdagsbehandling av frågan om virusbyggnaden ansåg sig statsutskottet (utl. nr 107) med hänsyn till pågående utredning rörande laboratoriets preparattillverkning icke kunna föreslå riksdagen att då taga definitiv ställning till frågan om förläggningen av den vid laboratoriet bedrivna tillverkningen av virologiska preparat. Utskottet förutsatte därför, att virusbyggnaden utformades på sådant sätt, att den utan kostsamma ändringar kunde användas även för forskningsändamål eller diagnostiska uppgifter. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Otvivelaktigt har byggnaden enligt det nu utarbetade förslaget fått en utformning, som med hänsyn till de härmed förenade kostnaderna kan motiveras endast av de speciella riskerna i virologiskt arbete. Till övervägande delen avses lokalerna skola användas för forskning och diagnostisk verksamhet på virusområdet. Vissa utrymmen är emellertid avsedda att nyttjas vid framställning av virologiska preparat. På grund härav anser jag mig böra erinra om att Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition vid anmälan av laboratoriets avlöningsanslag för nästa budgetår (XI ht, p. 14) tagit ställning till frågan om preparattillverkningens framtida förläggning och därvid i enlighet med det framlagda utredningsförslaget förordat, att tillverkningen skall ligga kvar vid laboratoriet. Med hänsyn härtill och då de för tillverkning avsedda utrymmena icke synes påverka utformningen av virusbyggnaden i dess helhet bör något hinder ur de av 1954 års riksdag anförda synpunkterna icke föreligga för byggnadsarbetets fullföljande. I samband härmed vill jag erinra om att jag tidigare denna dag erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för utredning rörande den närmare organisationen av laboratoriets preparattillverkning m. m.

Vad härefter gäller kostnadsfrågan beräknas merkostnaden för virusbyggnaden och djurhuset, utöver vad som föranledes av den allmänna prisstegringen, till drygt 2 100 000 kronor eller mera än 50 procent. Ehuru jag hyser förståelse för de stora svårigheter, som med hänsyn till anläggningens speciella karaktär förelegat, när det gällt att på projekteringsstadiet bedöma kostnaderna, kan jag icke underlåta att finna den nu anmälda kostnadsökningen anmärkningsvärt stor. Jag vill med anledning härav understryka vikten av att medel för igångsättande av statliga byggnadsföretag icke av myndigheterna äskas, förrän planeringsarbetet framskridit så långt, att kostnaderna med större säkerhet kan överblickas.

I det läge, som nu uppkommit, har jag övervägt, om det föreliggande förslaget borde dimensioneras ned så att den tidigare beräknade medelramen kan iakttagas eller om planerna på virusbyggnaden rentav borde helt skrinläggas. Såväl virusinstitutionens som virusavdelningens lokalfråga befinner sig emellertid sedan ett årtionde tillbaka i en prekär situation, och ett uppskov med dess lösande på obestämd framtid vore med hänsyn till virologiens allt större betydelse för hälso- och sjukvården och för

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 48*

laboratoriets verksamhet enligt min mening icke försvarligt. En minskning av anläggningens storlek skulle, fränsett olägenheterna av en ytterligare försening till följd av att helt nya byggnadshandlingar måste upprättas, med största sannolikhet innebära, att lokalerna redan då de kunde tagas i bruk skulle anses otillräckliga, varvid fråga om tillbyggnader eller provisorier för att tillgodose lokalbehovet omedelbart torde aktualiseras. På grund härav har jag kommit till den slutsatsen, att intetdera av de båda nu diskuterade alternativen bör ifrågakomma.

Vad sakrevisionen upplyst och vad jag i övrigt i samband med ärendets beredning inom departementet inhämtat har övertygat mig om att de förändringar, som nu vidtagits i förslaget till virusbyggnad och djurhus, är starkt motiverade, om anläggningen skall motsvara de synnerligen höga krav på säkerhet, som i dagens läge ställs för att förhindra nedsmittning och infektioner i virologiskt arbete.

I och med tillkomsten av de i nybyggnaden planerade utrymmena får lokalbehovet för laboratoriets framställning av virologiska preparat i nu förutsebar omfattning anses vara tillgodosett. Ehuru man givetvis kan hysa betänkligheter mot att nu fatta ett beslut, som innebär att man binder sig för kostnader för budgetåret 1959/60 utan att kunna väga behovet mot andra angelägna investeringar, anser jag mig dock på grund av vad jag tidigare anfört böra förorda, att byggnadsföretaget nu får utföras i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget och att den härmed förbundna merkostnaden godtages.

Endast i ett avseende finner jag anledning att närmare kommentera förslaget i förevarande del. Enligt ritningarna skulle i källarvåningen till virusbyggnaden anordnas skyddsrum. Laboratoriet ligger emellertid inom sådant innerområde, där enligt den nuvarande utrymningsplanläggningen endast befolkningsskyddsrum avses skola byggas. Då merkostnaden härför uppgivits bli mycket ringa, vill jag icke göra någon erinran mot att ifrågasvara utrymmen, som i fredstid avses att utnyttjas som förrådslokaler, byggnadstekniskt utföres på sådant sätt, att de i händelse av en framtida ändrad planering kan användas såsom skyddsrum. Avsikten är icke att de nu skall förses med skyddsrumsinredning.

Beträffande diskbyggnaden och panncentralen har enligt vad vederbörande arkitekt upplyst någon formell planändring icke vidtagits i förhållande till det för 1956 års riksdag framlagda förslaget. I diskbyggnaden har det emellertid under det fortsatta projekteringsarbetet visat sig nödvändigt att företaga vissa byggnadstekniska förändringar, sammanhängande dels med åtgärderna för avdödning av avloppsvattnet, dels med utformningen av säkerhetsanordningarna beträffande det virusinfekterade materialet. Till följd härav har byggnadsarbeten blivit erforderliga i större omfattning än ursprungligen beräknats. Merkostnaden uppgår till 570 000 kronor eller 63 procent.

I panncentralen har enligt vad som upplysts närmast en utrymmesminskning skett i syfte att hålla kostnaderna nere. Den kostnadsökning på drygt 300 000 kronor, som likväl beräknas uppkomma, förklaras bl. a. sammanhånga med att såväl den rörtekniska anläggningen som den värmetekniska bestyckningen måste utökas på grund av utformningen av ventilationssystemen i virusbyggnaden.

Även i sist berörda delar beräknas sålunda merkostnader av betydande storlek uppkomma. Särskilt för panncentralens del synes mig kostnadsökningen anmärkningsvärd med hänsyn till att det här rör sig om en anläggningstyp, beträffande vars projektering de huvudsakliga byggnadstekniska problemen torde vara lösta. Då emellertid både diskanläggningen och panncentralen är nödvändiga för laboratoriets drift och en minskning av deras kapacitet icke bör övervägas med hänsyn till den nuvarande omfattningen av laboratoriets verksamhet, torde förslagen även i dessa delar böra godtagas.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen anfört i fråga om utförandet av en economizeranläggning i anslutning till panncentralen vill jag erinra om att min företrädare i ämbetet vid frågans anmälan i 1956 års statsverksproposition förutsatte, att byggnadsstyrelsen vid det fortsatta planeringsarbetet tillvaratoge förefintliga möjligheter att effektivt utnyttja överskottsvärmen från destruktionsanläggningen. Frågan torde få anmälas ånyo, när erforderliga kostnadsberäkningar föreligger.

Sammanfattningsvis innebär alltså mitt förslag, att de ifrågavarande byggnadsarbetena får utföras i huvudsaklig överensstämmelse med de nu utarbetade förslagen, oaktat den betydande kostnadsökning som beräknas uppkomma. Med hänsyn till redan anvisade medel är någon ytterligare medelsanvisning för ändamålet för nästa budgetår icke erforderlig. På grund av de uppkommande merkostnaderna torde emellertid frågan böra underställas riksdagen, innan arbetena igångsättes. Då det är angeläget, att detta kan ske med det snaraste, så att ytterligare förseningar undvikas, förordar jag, att en särskild proposition i ämnet framlägges för årets riksdag.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att arbetena med uppförande av nybyggnad för virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium och virusinstitution vid karolinska institutet m. m., utvidgning och ombyggnad av laboratoriets diskavdelning m. m. samt uppförande av ny panncentral jämte destruktionsanläggning vid laboratoriet må utföras, oaktat kostnaderna avsevärt överstiger de för samma arbeten ursprungligen beräknade.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ove Sundelius